

PORTULA

MAIG 83 N° 17

P O R T U L A

(Bolletí informatiu cultural
del grup d'Esplai Focs i
Olles-D'Escoltes de Mallorca)

S U M A R I

- . No ens enganem
- . Notícies fresques
- . Eleccions a la Vila
- . Esports
- . Aquest poble nostre
- . Guia escèptica de ciutat
- . Fent Camí
- . Recó d'informàtica
- . Els aucells de les Balears
- . La nostra senyera
- . Zodiac
- . Comic: Història de Mallorca
- . Guia Musical
- . Glosses
- . La nostra llengua de cada dia
- . Goig: La nostra senyora de Gràcia
- . Notes històriques de L'esglèsia de Pòrtol
- . Contes
- . Curiositats impresses: bestiari de col·lecció de xilografia de L'antiga impremta Guasp

ELS ARTICLES PUBLICATS A
PORTULA EXPRESSEN UNICAMENT;
L'OPINIO DE LLURS AUTORS.

Dep. legal: PM 529/81

PORTADA: Jordi Mestre i Casado.

Número 17, Maig 1983

COL. LABORADORS.

Miquel Bosch i Auba
Ma del Mar Pons i Bonet
Rv. Cristòfol Tries. Rector
de Pòrtol
Gabriel Seguí i Trobat
Ramón D. Villalonga
Antoni Salvà
Viçens Sastre i Arrom
Jaume Llabrès i Mulet
Frederic Xavier Ruiz Galmés
Narcís Torres Riera
Toni Pascual i Nadal
Joan Miralles i Picornell
Antoni Canyelles i Oliver
Salvador Ortoneda
Joan Molinero Rodriguez
Xisco Busquets

IMPRESSIO

Bernat Reyes i Sureda

REDACCIO

Margalida Nadal I Gomila
Damià Perelló i Terrassa

COORDINACIO CULTURA

POPULAR

Biel Massot i Muntaner
COORDINACIO GENERAL
Miquel Romaguera i Canyelles

Realitza i edita:
GRUP D'ESPLAI FOCS I OLLES
S'Escola Vella
(Pòrtol-Marratxí)

no ens enganem

En aquell racó del meu escriptori, il·luminat per una bombeta, on la meua mà transcriu els meus pensaments, on els meus ulls llegeixen i el meu coneixement intenta reflexionar i entendre la vida...allà els personatges dels meus llibres surten per dir-me com és el món on visc.

L'altre dia revisant el calendari festiu tradicional, vaig trobar moltes festes significatives i simbòliques.....Una d'elles és el passat "Dia del Llibre", que ens obliga a fer les següents reflexions:

El Llibre no sols és un més dins la llista dels medis de comunicació i divulgació de la nostra Cultura. Es reconegut com el més important d'aquests medis per tota la humanitat. Per aquest motiu és just que junt a un dia de....., hi hagi un dia que commemori la seva importància (Pels bons lectors tots els dies són commemoració de la importància del llibre). El llibre és la conseqüència immediata de la necessitat de comunicació de l'home, del naixement de la llengua escrita i de l'invent de la impremta (que assegura la conservació de la cultura escrita i permet la seva divulgació quasi massiva al poble).

Encara record el treball que els alumnes de la meua classe realitzàrem un "Dia del Llibre" d'anys enrera. La més significativa de les respostes de l'enquesta (realitzada al llarg dels Carrers, Plaça Major i Cort, els compradors i venedors de llibres), la va aportar una venadora de mitjana edat, que va dir: "Nosotros intentamos sacar el libro a la calle. La razón es bien sencilla.....el ciudadano español aún no se ha dado cuenta de que las librerías no sólo existen para vender, también tienen una función específica, y es la de divulgar nuestra cultura".....Greu error del ciutadà espanyol que condiciona enormement la nostra cultura (Vaig llegit, darrerament, que segons unes estadístiques només un 10% dels ciutadans llegeixen els diaris.... i no molts més llegeixen llibres). La separació de la Cultura i el Poble és molt gran (problema que no sols afecta a Espanya).....I així no arribarem a cap lloc (Hem de tenir en compte que el nostre país no sols s'ens escapa de les mans, no sols decau el seu pols per un Càncer de pulmons, una malaltia cardíaca i una paràlisi general, sino que també per un tumor cerebral que condiciona el que deiem abans).. Hem de pensar que el llibre abans d'esser una cosa freda i distant és un amic que ens ensenya a entendre i viure en el món que ens envolta...Però, no deim sempre "El millor regal és un llibre"?..On és l'error?...Potser està en que la cultura no se ven, sino que es dona i es rep amb el cor..... Sabrem donar-la?.....Sabrem reber-la?.... Pensaments que corren pel meu cap.....

.....FREDERIC _ XAVIER RUIZ _ Galmés.....

QUATRE DE FRESQUES

X-Estam en temps d'eleccions i els partits i coalicions estan donant "mitins" i festes per tot arreu. S'altra dia hi va haver una festa electoral feta per el grup conservador A.P parlaren els primers mandataris d'aquest partit. El cap de llista de Marratxí, va explicar que per la seva part l'Únic que l'interessa és la transparència Municipal, que la gent sapí el que es fa dins l'Ajuntament.

X-El P.S.O.E. també va fer sa seva, i, casualment, també demanà el mateix que els conservadors: Transparència Municipal. Es que tots s'aferren al mateix!. Ara vorem quan li toqui el torn a Unió Mallorquina per ventura també demanarà transparència Municipal, ja heu Vorem!.

X-Sé tota sa veritat sobre es cas de s'entrenador del Marratxí, bé s'entrenador, s'ex-entrenador Rosselló. Vaig parlar amb ell i me digué que quan s'equi'anava bé, líders destacats i en no sé quants de positius, un directiu li va donar sa baixa. Per part del president, ha dit a Pòrtula, que varen esser es jugadors els qui el varen treure. Consultat un jugador, ha dit que En Rosselló només feia jugar es de fora poble i això no pot esser!. I jo dic com és que quan hi havia En Rosselló anavem els primers i ara els quarts?.

X-Vaig anar a un Ple i som tan ase, que me vaig carregar una cadira, tranquil hom!, me digueren alguns règidors, no hi ha por, aquí i ha duros per arreglar això i el que sigui. Fixa't que ara hem posat aire acondicionat i només ens costa 800.000 pessetes. Casí res!.

X-Al P.S.M. al igual que A.P. i el P.S.O.E. a la seva presentació va dir que volia transparència dins sa gestió Municipal, tots els partits demanen tanta transparència a lo millor canvien les parets de l'Ajuntament per posar-les de vidre i així n'hi haurà de transparència.

X-Cas Tord darrerament no en surt, si primer els hi varen entrar per fer-los escapols de les màquines de menjar duros, dia 21, en sa nit hi varen haver d'anar els bombers per apagar el foc.

X-A la presentació d'A.P, els organitzadors varen demanar una bandera a l'Ajuntament, els hi dona la sanyera de les quatre barres, i es cap de s'organització va dir que no la volia posar perquè era la catalana, i que primer eren mallorquins i després espanyols. Aquest senyor, no devon saber que la sanyera de les quatre barres, és tan nostra com d'aragonesos, valencians i catalans, ja que és la sanyera que portava el nostre Gran Rei En Jaume primer, el conqueridor, el dia que desembarcà a Mallorca. I no la catalana, com li diven ara, sinó la sanyera del Regne D'Aragó.

X-Els portalans i els cabanetes, en qüestió d'aigua, seran ciutadans de segona, ja que mentre al Pont d'Inca, Pla de Na Tesa i Cas Capità, la paguen a 27 i busques el m³ Pòrtol, Sa Cabaneta, Es Figueras, serà a 33' 50 m³, si ses busques no me falla, ara a l'hora de pagar els impostos tothom igual. I que no és guapo això!.

X-L'Ajuntament ha posat a disposició al Ministeri d'Educació uns terrenys de 3.000 m², per ampliar el Col.legi Costa i Llobera.

XISCO BUSQUETS i

MIQUEL BOSCH i AUBA.

ELECCIONS A LA VILA

ELS PARTITS POLÍTICS DE MARRATXÍ DAVANT LES ELECCIONS MUNICIPALS.

1) Visió de Marratxí. Canvis a fer:

A. P.

Desde el instante en que los hombres y mujeres de A.P. nos presentamos a las elecciones municipales, es obvio que lo hacemos con el ánimo de efectuar mejoras en el Municipio.

Estas mejoras abarcarían, en mayor o menor grado cada una de las áreas señaladas, efectuándose los cambios en que cada momento se consideren oportunos.

P. E. I. B.

- Polítics: la Nova llei de Règim Local que doni major autonomia i democràcia als Ajuntaments.

- Econòmics: Aumentar substancialment el percentatge dels Pressupòsts Generals de l'Estat per les Hisendes Locals.

- Socials: Creim que ha d'ésser la conclusió d'una sèrie de canvis en tots els ordres.

- Culturals: l'Ajuntament ha de dur una política cultural basada en acostar la cultura a tots els veïns i posar els mitjans necessaris per aconseguir-ho.

- Infraestructurals: A la fi del període de quatre anys, s'ha d'haver aconseguit que tots els nuclis de població tinguin la xarxa d'aigua corrent i clavagueram.

Nota.- Per ampliar aquestes respostes, tan esquemàtiques, per raons d'espai, vos farem arribar el nostre programa electoral.

P. S. M.

Marratxí és un conglomerat de pobles i establiments on tenim situacions i problemes molt diferents. El fet d'estar tan prop de Ciutat encara ho condiciona més. Tot això no pot ser una excusa per no trobar una millora. Però no ens enganyem: l'Ajuntament sol no ens treuà les castanyes del foc.

P. S. O. E.

Veim Marratxí com un municipi d'un gran potencial en tots els aspectes que es fa malbé degut a la falta de sentiment d'unitat entre els diferents nuclis de població que el formen.

El Consistori ha de fer una política justa pensant en tots i cada un dels veïns. La realització dels nostres projectes exigeix una hisenda municipal neta. Hi ha d'haver una millor distribució de les partides pressupostàries de despeses. El nostre poble té una component agrícola que desitjam conservar i impulsar. Es necessari dedicar un gran esforç a la conservació i recuperació del patrimoni artístic del municipi.

U. M.

- Polítics: Nosaltres pretenim que l'actuació d'Unió Mallorquina, se basi en una gestió municipal de convivència entre tots els sectors que formam el Municipi de Marratxí, complementada amb una transparència absoluta i dirigida a planificar les nostres despeses, d'acord amb la realitat de les nostres realitats.

Aproximar l'Ajuntament als ciutadans, amb la creació a tots els nuclis de Marratxí "batles pedàneos", i així mantenir, estricta col.laboració i ajuda a les associacions de veïns i propietaris.

- Econòmics: Unió Mallorquina, és conscient del "deterioro" de les economies familiars e industrials i posarà tots els mitjans a la seu abast, per mantenir el nivell d'imposts, que diferencien, positivamente, el nostre municipi del damés.

Gestionar convenis amb empreses de la nova implantació, per crear llocs de treball.

Promoure una fira-exposició, amb el fi de potenciar la indústria local, l'artesanía i el sector agropecuari.

- Culturals: Potenciar la cultura, enriquant les nostres tradicions i costums. També pensam dur a terme la creació d'una segona Biblioteca Pública Municipal, en el segon districte.

Gestionar a curt plaç l'expedient aprovat per la darrera Corporació, sobre la creació d'un col·legi públic en el districte 2 (Pont D'Inca-Pla de Na Tessa).

Ampliació del Col·legi Costa i Llobera (Sa Cabaneta-Pòrtol), de dotze unitats a setze o desset unitats. Perfeccionar les poques instal·lacions deportives.

Potenciar tots els bolletins que hi hagi dins el terme de Marratxí.

-Infraestructures: Gestionar que tots els nuclis i urbanitzacions del Municipi tinguin els serveis adequats. Creació de serveis de caràcter general: residència sanitària, llocs de cultura i tercera edat. Escola d'artesanía, etc.

Pensam millorar els transports públics, il·luminació pública camins rurals, completar l'abastiment d'aigua potable, planificació del tràfic i adequació del Cementeri a les necessitats actuals.

Gestionar que el nou Pla General d'Ordenació del Territori de Marratxí, s'aprovi lo més ràpid possible i que se faci obeint les necessitats pròpies del Municipi.

Gestionar un equipament adequat per les instal·lacions sanitàries.

2) ¿Com organitzaríeu el nou Ajuntament? (Comissions, Informació, Burocràcia, Comptabilitat, Participació popular)

A.P. Está en nuestro ánimo la formación de comisiones aprovechando al máximo los recursos humanos que disponemos en nuestro partido, así como aceptar todas las colaboraciones positivas que se nos ofrezcan.

La información debería ser rápida y transparente, ya que consideramos esencial que los habitantes del municipio conozcan el funcionamiento de su Ayuntamiento, así como la labor llevada a cabo por sus ediles.

La burocracia administrativa tenderá a ser paulatinamente erradicada, dotando a los funcionarios de los medios necesarios al efecto.

La contabilidad estaría enfocada a rentabilizar en su punto óptimo los recursos del Municipio, administrándolos con sencillez, sin caer en el tópico, -no siempre imprescindible- de incrementar el presupuesto a costa de aumentar las cargas municipales.

La participación popular es una faceta que consideramos primordial, estimulándola de tal forma que el verdadero protagonista sea el Municipio y no el Ayuntamiento.

P.C.I.B. Comissions: Han d'ésser obertes i públiques i augmentar el seu nombre amb una dedicada als temes del Jovent.

Informació. Hi ha d'haver total transparència de la gestió municipal i per nosaltres la informació és un tema prioritari, s'ha d'acostar l'Ajuntament als veïns, cercant iniciatives adequades.

Burocràcia. Major agilitat i eficàcia en aquest aspecte.

Comptabilitat: Mecanització a través d'ordinadors que facilitin aquestes tasques.

Participació popular: Aprovació d'un Reglament de Participació popular, elaborat conjuntament amb totes les entitats ciutadanes (AA. VV., APA, Clubs juvenils, esportius...etc)

P.S.M. Volem descentralització. La veu de tots els veïns ha de poder arribar a l'Ajuntament. La veu del batle i dels regidors també tothom té dret a sentir-la. El llenguatge de l'administració municipal ha de ser clar; els veïnats tenen dret a una informació entenenent. Hi ha d'haver uns serveis d'orientació per a les qüestions més ur-

gents: escolars, sanitàries, urbanístiques, culturals i econòmiques. Volem transparència en tota la gestió municipal.

P.S.O.E. (No contesten explícitament)

U.M. Comissions: Interior, Serveis, Comerç i transports; Urbanisme, ordenació del territori i obres, hisenda, cultura i artesanía, delegació de joventut i delegació d'esports.

Informació: Tauló d'anuncis, cafès i la possibilitat de creació d'un bolletí municipal.

Burocràcia: Agilitzar al màxim i a dins la possibilitat que permet la llei.

Comptabilitat: Clara, precisa i concreta, i a disposició de tots els veïns de Marratxí.

Participació popular: sempre i en tot lloc.

3) Què pensau sobre la llengua? Quina empraríeu a títol oficial?

AP.- Estamos decididos a seguir la Constitución Española, que admite la cooficialidad de la lengua castellana y la mallorquina.

PCBB.- Hem d'aconseguir la normalització lingüística en els àmbits oficials, per tant, la llengua que empraríem és la Catalana.

PSM.- Hi ha d'haver una normalització lingüística: rètols, senyalitzacions, administració municipal...

PSOE.- Volem la co-oficialitat (català i castellà)

UM.- El que marca la Constitució Espanyola: Bilingüisme.

4) ¿Com veis el problema que es va plantejar al Col·legi "Costa i Llobera"?

AP.- Como un problema de forma. Basados en nuestras afirmaciones anteriores, consideramos muy lógico que sean los padres o tutores de los alumnos los que, conjuntamente con el claustro de profesores, adopten las decisiones que crean más idóneas en todo momento.

PCBB.- L'experiència que es va iniciar a l'escola C. i LL. la valorem molt positiva.

PSM.- Hi va haver una manca d'informació de cara als pares. Però tampoc no és possible que una minoria vulgui dominar una majoria. S'haurien de donar eines als mestres per tal de poder fer bé la seva tasca. S'hauria de comptar amb els avantatges científics i tècnics que té l'ensenyament en català. No s'hauria de polititzar el problema.

PSOE.- No s'ha d'imposar una solució en cap dels dos sentits (ensenyament obligatori en castellà o català). S'ha d'arribar a un acord entre pares, ensenyants i alumnes.

UM.- Consideram que està massa polititzat. Existeix un claustre de professors i una junta de pares, que creim que està suficientment capacitada per agafar les decisions que ells trobin que convengui.

5) ¿Com veis la qüestió sanitària? (Dispensaris, ambulatoris, salut pública, assistència, canalització, fums...)

AP.- En el aspecto sanitario hay dos puntos esenciales a potenciar: ambulatoria y canalización de aguas residuales. Ambos son problemas complejos que tendremos siempre muy presentes y confiamos en darles el tratamiento que por su envergadura merecen.

PCIB.- En el tema de Sanitat, el PCIB reclamarà al govern de l'Estat que els Ajuntaments assumescuin la gestió de tota l'atenció primària, sanitària i d'urgència transformant els dispensaris en Centres de

Promoció de la Salut. I mentre això no es doni, volem millorar l'assistència mèdica a cada nucli de població, dotant els dispensaris de bones condicions per facilitar tant a metges com a pacients aquesta assistència. Els Comunistes pensam que la sanitat no només és curar, sinó també prevenir, i per això són urgents els centres de Salut. A la vegada és urgent que a la fi dels quatre anys tots els nuclis de població gaudesquin de la xarxa d'aigua corrent i clavegueram tan necessàries en el nostre temps.

PSM.- Medicina curativa i preventiva. Dispensaris adequats, amb serveis mèdics ben atesos. Control d'aigües i d'aliments. Eliminar oïors i renous no tolerables. Assegurar la recollida de fems i deixalles.

PSOE.- L'actuació sanitària que pretenem passa pels següents punts: la sanitat escolar, l'educació sanitària de la població, la vigilància de la qualitat d'aliments, la vigilància de la sanitat del medi ambient. Per tal de garantir l'eficàcia en aquests temes ens proposam fomentar la Comissió Local de Sanitat i, a través d'ella, planificar los partides dels pressupostos per a la promoció de la salut. Intentarem la construcció d'un centre bàsic de Salut.

UM.- Creim que és suficient, però com en totes les coses es pot, i és un deure, que tenim, fer millores.

6) ¿Què trobau dels impostos actuals? ¿Pujar, mantenir, davallar?

AP.- Los impuestos municipales entendemos que deben situarse de acorde a los recursos del Municipio. No es nuestra pretensión modificar los actuales impuestos sin un previo análisis y estudio a fondo de los presupuestos municipales.

PCIB.- S'han de mantenir els impostos, però volem un control real dels qui paguen, perquè no hi hagui "amiguismes".

PSM.- Fariem una distribució més equitativa.

PSOE.- Farem una política tributària justa, és a dir, que paguin tots i en relació a la utilització major o menor dels bens comuns. També, i al mateix temps, farem una adequació de les tarifes o taxes dels serveis al seu cost real. Com aspecte prioritari descarregarem del pagament de taxes municipals i altres serveis als jubilats o pensionistes els ingressos familiars dels quals siguin inferiors al salari mínim interprofessional.

UM.- En principi mantenir-los, tan sols en casos de necessitat augmentar lo indispensable,

7) Esports: Potenciació d'altres que no siguin futbol, quins? Infraestructura esportiva municipal, noves instal·lacions?

AP.- En este aspecto confiamos en potenciar todos aquellos deportes que despierten interés en el Municipio, tanto los de mayorías como los de minorías, sin establecer prioridades de antemano.

La infraestructura deportiva debería estar enfocada a nivel de núcleos dentro del Municipio y estimulando aquellos menos favorecidos en la actualidad.

PCIB.- Potenciarem les iniciatives populars i d'ha d'estudiar la creació de centres esportius a cada nucli, que possibilitin la pràctica de qualsevol tipus d'esport, per exemple el ciclisme que té molta tradició en el nostre poble.

PSM.- Esport participatiu, no competitiu. Potenciació del joc popular. Política de subvencions.

PSOE.- Els representants de clubs i d'organitzacions esportives mitjançant el Consell Local d'Esports assessoraran una política orienta-

da a: crear i sostenir les instal·lacions possibles per al nostre municipi, potenciació d'equips infantils, organització d'activitats esportives i educatives per a tots els veïnats; ús de les instal·lacions esportives de les escoles públiques.

UM.- Els que tinguin més arrels populars i adequar-los i crear noves instal·lacions esportives.

8) Mèdia per a potenciar la nostra cultura? ¿Què feis comptes organitzar o promocionar des de l'Ajuntament de caïbe cultural? (Conferències, cursets, exposicions, mostres...)

AP.- Potenciar al màxim el desarrollo de nuestra tradicional artesanía de barro, que tanto arraigo tiene en los núcleos de Pórtol y Cabaneta.

Apoyar todas las manifestaciones culturales que ya son muchas y de muy loable calidad, tales como: grupos de teatro, folklóro, comedia y grupos musicales.

Incentivar las artes de pintura, escultura, cerámica, etc. de las que tenemos muestras muy representativas en diversos núcleos del Municipio.

Contribuir al expansionamiento cultural será un reto que afrontaremos con ilusión.

PCIB.- L'accés a la cultura ha d'estar a l'abast de qualsevol veïnat. L'Ajuntament ha de dur a terme una política cultural basada en aquest principi. Impulsarem la creació de Cases de Cultura, a cada nucli, aprofitant locals municipals. Igualment es pot utilitzar un "bibliobus" amb mitjans de projecció i d'audició, i sobretot impulsar des de l'Ajuntament programes de dinamització cultural.

PSM.- Política de subvencions. Creació d'un centre cultural municipal. Coordinació de les iniciatives existents. Reforzament de publicacions informatives o culturals. Recuperació autèntica dels valors tradicionals. Relació amb l'escola i l'ensenyament. Foment de les iniciatives desinteressades i recuperació de les festes populars.

PSOE.- La col·laboració amb entitats culturals, l'extensió d'aquesta col·laboració als altres àmbits de la cultura, la recuperació de les nostres festes i tradicions populars i la introducció institucional i social a la normalització de la nostra llengua. La potenciació de les activitats artesanals que es desenvolupen dins el terme municipal (ceràmica, etc.) són elements bàsics en el nostre projecte.

UM.- Unió Mallorquina està disposada a potenciar i apoiar tot lo que sigui cultura a tots els nivells.

9) Promoció de la joventut

AP.- La promoción de la juventud queda abarcada en parte por la respuesta anterior. Sin embargo, serian potenciadas además todas las facetas que contríbuiieran a sentirse a gusto a los jóvenes en nuestro Municipio, evitando la actual necesidad de desplazamiento para alcanzar el esparcimiento adecuado, tanto cultural como recreativo.

PCIB.- Creació d'una regiduria de la Joventut, que s'encarregui de promocionar iniciatives de tot tipus amb creació d'animadors-monitors juvenils que puguin formar col·lectius de joves en aspectes tant culturals, recreatius o esportius. Tot això estudiat conjuntament amb una coordinadora d'entitats juvenils com a interlocutor dels joves davant l'Ajuntament.

PSM.- Va relacionat amb l'anterior. Aixímateix més atenció a les escoles i a la promoció educativa.

PSOE.- La regiduria de cultura assumirà la responsabilitat de les activitats juvenils, estimularà els grups juvenils i donarà suport a les iniciatives culturals i esportives. Tindrem una atenció especial a la creació i suport de centres de temps lliure i a l'organització de campaments i de colònies d'estiu per a nins i per a joves.

UM.- Unió Mallorquina crearà un delegat de joventut perquè pugui atendre totes les inquietuds dels joves del Municipi.

10) Atenció a la tercera edat.

AP.- En este punto, justo es reconocerlo, somos muy ambiciosos. Está en nuestro ánimo potenciar una residencia para la tercera edad. En todo momento somos conscientes de las enormes dificultades que conlleva, pero no cejaremos en nuestro empeño para conseguir el fin propuesto.

PCIB.- Cap als pensionistes i jubilats, el PCIB proposa la creació de clubs de diversió i millors dels jardins i places de cada nucli. Demanarem que es rebaixin els impostos referits a serveis com aigua, fums, etc. en consonància amb la pensió que es cobra. Igualment s'ha de fer la rebaixa del bitllet del transport públic, de tots els nuclis, en termes semblants als de Salma.

PSM.- Fomentar la seva participació a activitats culturals i d'esplai.

PSOE.- Apart de lo exposat a la pregunta dels impostos potenciem la programació d'activitats en les quals hi puguin participar: excursions, festes, tallers...

UM.- Unió Mallorquina a més del que exposam al programa municipal, sent un gran respecte i atenció a la tercera edat del Municipi.

11) Qüestions de planificació urbanística.

AP.- Serán estudiadas con minuciosidad las características peculiares de cada núcleo de población. Entendemos que no es posible mantener unas directrices comunes para todo el Municipio. No se tolerarán bajo ningún aspecto los desmanes urbanísticos, pero tampoco se pondrán trabas arcaicas y aducas que anulen o anquilosen el lógico crecimiento de nuestras zonas habitables.

PCIB.- El tema d'urbanisme és un dels més greus i seriosos que ha d'afrontar el nou Ajuntament. Els nostres regidors defensaran i lluitaran perquè es modifiquin les conclusions del Pla General d'Ordenació i, per tant, que aquest limiti les possibles noves urbanitzacions. Igualment s'ha de dur un control estricte de les noves edificacions i que aquestes es limitin a les ordenances, per tant si és necessari sancionar durament les obres il·legals. Volem que no es repetesquin desastres urbanístics com el "castell" de Pòrtol, Son Nebot, i les casetes que espenyen el conjunt paisatgístic de Marratxinet, per posar pocs exemples.

PSM.- Impedir l'especulació urbanística. Protegir les construccions de caire popular. Edificar en consonància amb l'entorn. Respectar els plans d'Ordenació del Territori i exigir les infraestructures indispensables. Foment i conservació de les zones verdes. Protecció del paisatge, sobretot a les zones rurals. Vetllar perquè no ens convertiguem en un municipi-dormitori de Ciutat.

PSOE.- Depèn de l'ordenació del creixement urbà i de l'entorn que tinguem un poble on sigui agradable viure o, al contrari, només poguem subsistir. Per tal d'incrementar la qualitat de vida ens pro-

posam: Impulsar la planificació urbanística, millorar la seva qualitat i posar els mitjans perquè aquest es compleixi totalment. Crear un patrimoni municipal de sòl edificable i promoure l'existència de vivendes socials que tinguin el mateix caràcter que els de la resta del poble i s'integrin al conjunt urbanístic. En aquesta línia ha d'estudiar-se la rehabilitació de les edificacions existents. Impedir, especialment, el progressiu deteriorament de les àrees d'interés agrícola. El foment de l'interés i de la participació dels veïns en la presa de les decisions que afectin als problemes urbanístics, és la millor garantia perquè existesqui un control efectiu de la gestió de l'Ajuntament en aquest terreny.

UM.- Adequar-nos al Pla General.

12) Medis de transport: millora, potenciació, ampliació?

AP.- Hoy por hoy los medios de transporte están medianamente cubiertos. Al decir medianamente nos referimos a algunos de los núcleos del Municipio; otros, no obstante, tienen unos medios precarios e incómodos. Hacia ellos volveremos nuestras miras para conseguir la adecuación de medios que merecen.

PCIB.- Respecte als transports, creim que s'ha de tendir a la municipalització i aconseguir una ampliació d'aquest. S'ha d'estudiar amb les companyies concessionàries la possibilitat d'adquisició de microbusos que amplïin el trajecte actual, i dedicar una línia de circumval·lació entre tots els nuclis. Igualment reclamar a FEVE que l'aturada de "Sa Bomba" sigui "apeadero" per possibilitar als veïns de Marratxinet un ràpid transport a Ciutat. Així mateix enllaçar l'estació de Marratxí amb el microbús de Pòrtol i Sa Cabaneta.

PSM.- Si és factible millorar i ampliar.

PSOE.- Iniciarem un estudi per aconseguir la millora de les comunicacions entre els diferents nuclis de població i establir un servei regular d'autobúsos Pòrtol-Palma i Pla de na Tesa-Palma.

UM.- Anteriorment contestat.

13) ¿De quina manera fèis comptes canalitzar la participació del poble dins el govern de l'Ajuntament?

AP.- Que el pueblo manifieste su opinión en las decisiones importantes y de trascendencia, mediante cualquiera de los cauces legales establecidos al efecto.

PCIB.- Creim que, sobretot per participar, primer s'ha de conèixer, i per tant, previ hi ha d'haver la Informació. Respecte a la canalització d'aquesta participació, no l'ha de regular només l'Ajuntament, sinó a través del Reglament que s'elabori conjuntament amb les entitats ciutadanes.

PSM.- Ple obert i públic i amb orde del dia presentat amb anterioritat mitjançant distribució pública. Habilitació de local als dos nuclis de població per fer reunions alternes, per tal d'afavorir l'assistència de tots els ciutadans que ho desitgin.

PSOE.- Ens mostrarem oberts a les suggerències de tots els col·lectius i dels particulars que ens arribin per qualsevol mitjà de comunicació.

UM.- Informació a tots els veïns de tots els actes que se programin.

14) ¿ Quins sistemes d'informació de cara al poble empraríeu?

AP.- Bandos municipales, boletines informativos, etc., siempre bajo el denominador común de transparencia y rapidez informativa.

PCIB.- S'han d'estudiar les més eficaces, però poden ésser des de butlletins d'informació amb molta i bona difusió, fins a murals, pissarres, etc. També es pot estudiar la revitalització del saig.

PSM.- Assessories d'informació de temes concrets. Gestors per zones per problemes administratius i rebuda de queixes. Publicacions per donar a conèixer les demandes, respostes i decisions del Ple.

PSOE.- Aprofitar al màxim tots els que es tenguin a mà, sens rebutjar-ne cap. Per a nosaltres és importantíssim que tots els veïns del municipi sapin el que es fa dins l'Ajuntament i perquè es fa. S'aconseguiria amb la publicació d'un bolletí informatiu i obert a suggerències.

UM).- L'exposició a tots els llocs públics; mitjançant un bolletí municipal i altres bolletins o revistes que hi hagui dins el Terme de Marratxí.

15) ¿Quin control del poble deixaríeu tenir sobre l'Ajuntament i les seves actuacions? De quina manera?

AP.- Desde el instante que el pueblo está plenamente informado de los problemas, decisiones y actuaciones de su Ayuntamiento el control viene dado por añadidura.

PCIB.- El control del poble ha de ser el màxim, i creim que participació popular val dir a més de conèixer, controlar la gestió.

PSM.- Mentre sigui possible i factible respectar la veu popular.

PSOE.- Fent que tots els actes siguin públics i que els veïns es puguin expressar lliurement.

UM.- Un total control. A més, ens agradaria molt que això fos veritat.

Gràcies a tots.

Pòrtula, abril del 1983

=====

=====

ESPORTS

El mes passat l'acabaren diguent que esperaven poder alabar el joc del C.D.Marratxí, cosa que no poden fer aquest mes d'abril i per les festes de Pasqua. Només s'han jugat tres partits.

El primer va ser contra s'Atlètic Vivero, partit jugat dins el camp del Pla de Na Tesa, per les obres que se feien al camp de Son Caulelles, el resultat final va ser de 5-1, la primera part acabà amb empat a un. Malgrat el resultat el partit no va ser gaire bo.

El segon partit que jugà aquest mes va ser contra el Son Sardina, dins es camp d'aquest equip, segons ses referències va esser un bon partit, el resultat final va ser de 1-0.

I el darrer partit se jugà ja dins el camp de Son Caulelles, enfront del Campanet el resultat final va ser de 2-1, com els partits darrers que han vist jugà al Marratxí, no va ser bó, de totes maneres, se jugà un poc més bé que contra el Vivero. I s'havessin pogut fer més gols si qualche jugador envers de voler fer el gol ell, havés donat el baló a un company més ben situat.

Per acabar aquest campionat de II Regional resta sis partits, dos dins Son Caulelles i quatre fore camp. El calendari que resta no és molt bo, i poc a poc, sa deixan s'oportunitat, encara no és perduda de poder fer campions i ascendir de categoria.

Els partits de fore camp són molt perillosos, ja que el primer l'ha de jugar contra el Juve, després a Santa Maria, Pla de Na Tesa i Cafetín, i dins Son Caulelles un des dos partits que li queden ha de rebre el Son Cotoneret.

La clasificació actual després del resultat de diumenge dia 24 quedà establida així. 1º) Genova, 42 Ptos. 2º) Son Cotoneret, 41 Ptos. 3º) Juve, 40 Ptos. 4º) Marratxí, 40 Pts i 5º) Son Sardina 37 Ptos.

Com sa pot veure la cosa està molt negra, perquè el Genova, a més des dos punts d'aventatja li du el "golaveratge", que és com un punt. El Son Cotoneret, en cas de perdre dins Son Caulelles, quedaria un punt per davall, però sempre i tant un equip com l'altre fesi el mateix, en cas d'empat entre el Marratxí i Son Cotoneret al acabar la lliga, aquest equip també quedaria per davant del Marratxí, ja que no creim que dia 8 el Marratxí li guanyi per una diferència de set gols. I ens queda el Juve, si diumenge dia 1 de Maig se guanyi, se pot continuar mantenint ses aspiracions d'ascens, però si se perd, el Marratxí se pot començar a despedir d'un ascens que a tengut amb ses mans, i que només ell l'ha deixat perdre dia caseva ni més ni manco que sis punts, i d'aquest només ni ha un que se'n hagi duit un equip un punt que va ser el Gènova, els altres són el Cafetín que ocupa el lloc 6, dos el Acapulco, que està el 14, i un el Santa Maria que va el dècim.

Només resta espera que el Marratxí als darrers partits doni el pit i pugui oferir a s'afició un ascens de categoria. A sa propera revista ja podrem dir si l'ascens o no i serà l'hora de fer un balanç, de sa temporada.

Miquel Bosch.

AQUEST POBLE NOSTRO

Els noms dels carrers a la vila és un tema que no s'ha tractat cap vegada a la Revista Pòrtula.

És un tema molt discutit, molt polèmic perquè fa uns mesos es varen produir unes pintades a algunes plaques dels carrers amb nom més o manco "fexista", aquestes pintades que tapaven totalment els noms dels carrers, varen alçar-se moltes protestes per part d'algunes persones de la vila, altres persones respatlaven aquest fet que encara no s'ha sabut qui ho va fer. De totes maneres no és correcte actuar així, el cas és que una vegada pintats aquest noms, l'Ajuntament va retirar les plaques; les va fer netes i les va posar altra vegada al corresponent carrer i així s'acaba l'història de tot aquest fet. Però pregunt jo: ¿no estaria bé que l'Ajuntament fes un replantament dels noms dels carrers amb nom "fexista"? Aquests noms la veritat és que ja no hi diuen, ja que, no sona bé dir "carrer Calvo Sotelo" o "José Antonio", etc, per la gent que no sap l'origen d'aquests noms no li afecta nâ li produeix cap nosa però els qui saben don venen aquests ens sona malament.

A Mallorca, ja queden molts pocs pobles amb noms d'aquesta casta, tots han passat a dir-se més populars, originals del poble en qüestió o relacionats amb fets o personatges del terme Municipal corresponent.

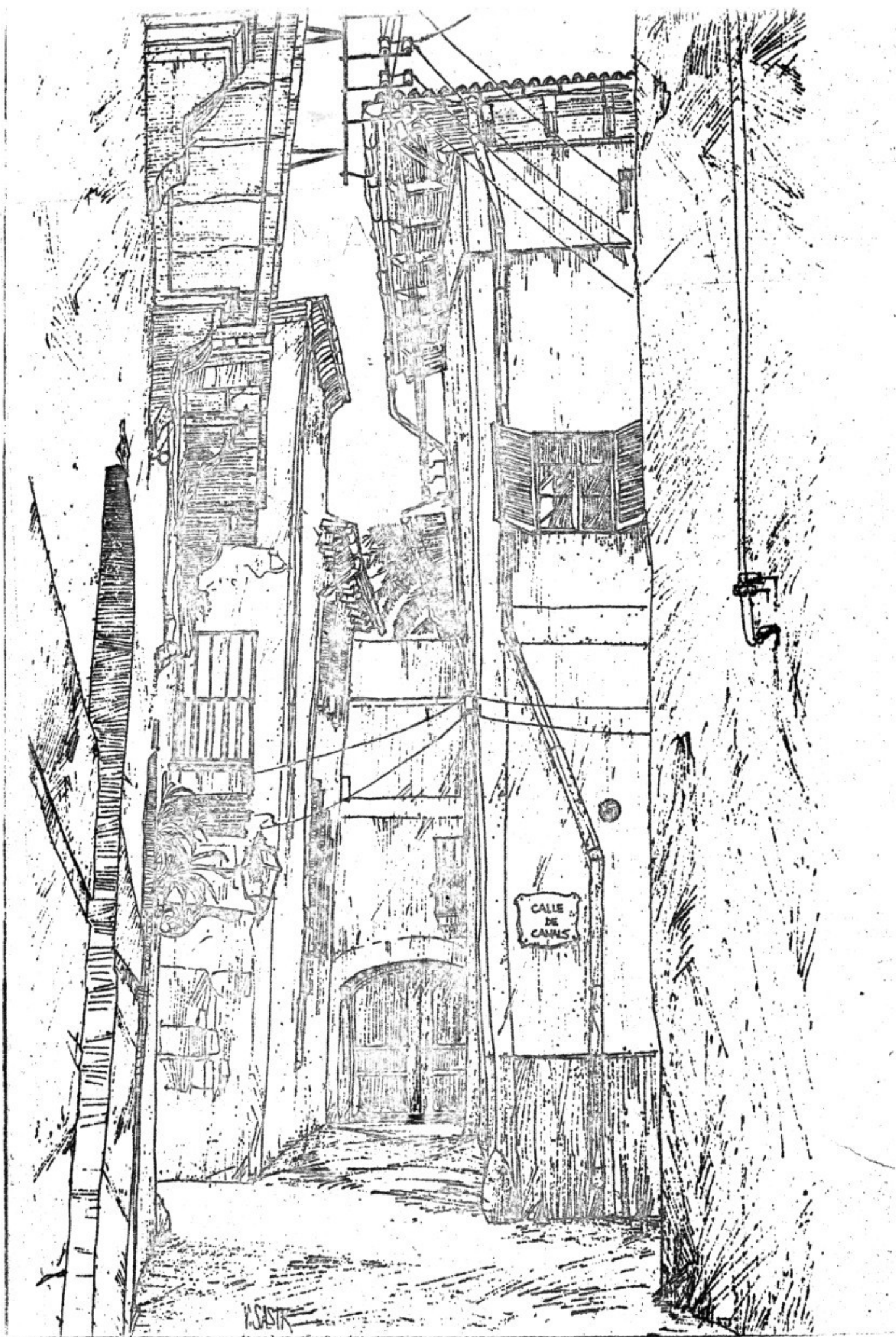
Ja sabem tots que hi ha problemes al nostre poble molt més greus i de més ràpida atenció que aquests, dels noms dels carreïfs. Però pens jo que no estaria de més aquests noms per altres més atracats al nostre poble o la nostra cultura, no estaria res malament posar-los en mallorquí ben escrit, no en castellà ja que nosaltres parlem, pensam i vivim amb mallorquins i és la nostra llengua de cada dia, de sempre.

Posar els noms dels carrers amb malloquí i canviar els noms dels carrers feixistes seria un acte bo i de clara visió progressista i democràtica per part de l'Ajuntament.

ANTONI CANYELLES I OLIVER

QUÈ ESPERAU?...

Carrer de Canals o de Ca'n Canals, un altre carrer que deu el nom a una família. Es troba en un creuer de carrers molt silenciosos i molt desconegut pels ciutadans: Ecce-Homo, Àngels, Bisbe, Caputxines... No els coneixeu?... Què esperau?...

FENT CAMÍ

L'AVORTAMENT: UN CRIM.

L'avortament procurat és un crim, perquè s'elimina una vida humana innocent que té, com han tengut els altres, tot el dret humà de viure. Sols per agraïment l'home no tendria ja que permetre l'avortament. Tots hem passat pel mateix i tenim un deure cap a la Humanitat passada i futura i cap a conservar la vida i defensar-la.

Tres casos ha presentat el Govern amb la intenció, sembla que real, de legalitzar l'avortament. El primer cas es refereix a la mare que corre perill de mort en cas de parir. Però mirau, senyors, en virtut de quina raó s'ha d'elegir sacrificar una de les dues vides? El mínim sentit comú demana fer tot el possible per salvar les dues vides, i, si dins d'aquest procés una de les dues s'escapa, haurà estat fruit d'una falla natural, mai fruit d'una elecció personalista i moralment arbitrària.

En cas de violació, encara que és molt difícil que la dona quedi prenyada, quin pecat ha fet la petita criatura? És ella responsable dels malfets del seu pare? I pensar que hi ha tantes famílies que adoptarien amb gust un petit infantó! Hom sap bé que en aquest sentit les demandes superen en molt les ofertes. Iddò, és ben trist, s'estimen més suprimir aquestes criatures que no han fet res per merèixer aquesta pena tan salvatge.

En cas de què el futur nin presenti malformacions o sembli que serà subnormal, és inhumà l'avortament. Tothom es queixava altre temps d'els nazis, que volien una raça forta, d'hòmes alts, rossos i amb els ulls blaus, i què?, no és la mateixa la filosofia de l'avortament amb aquest cas? És evident que la societat ha de suportar mals, perquè ningú no és perfecte. En tot cas la política social constructiva consisteix amb ajudar, no eliminar els minusvàlids.

Ja sé que es diu que la llei permet, però no obliga. Però no és l'obligació del poder públic la defensa del bé comú?, iddò què fa aquí una llei tan ignominiosa com tolerar l'avortament? Els partidaris de l'avortament parlen amb l'avantatge de què no els hi han aplicat la mateixa pena, que pot esser, es mereixen.

A més és evident que una tal llei d'avortament procurat fa aigua per tots els cantons, perquè denunciar falsament una violació no crec que sigui molt difícil. Per altra part la Medicina no és una ciència exacta, es pot equivocar en el cas en què es presumeix que la vida de la mare perillava igualment en cas de què es dictaminés que el nin neixerà deficient.

A més de persona, jurídica i moralment, és absurd fonamentar-la sobre un criteri temporalista. Tres mesos!, i perquè no tres anys? Ningú no en farà creure que tres mesos menys un minut un metge és un feble complidor de la llei justa, i tres mesos i un minut un "Forajido". Siguen seriosos si hem d'esser salvatges, què més dona matar-los després de nèixer?.

Per tot això, dic, com així mateix afirma el Concili Vaticà II, que l'avortament procurat és un crim, i com a conseqüència tots quants el fan possible són criminals, i consti que som conscient de què en molts de casos hi ha no pocs atenuants morals i socials, però ho hi ha diriments que pugnin fer de tal acció una obra justa, humana i recta.

Narcís Torres Riera.

PORTULA

RACÓ D'INFORMÀTICA

EL MÓN BINARI

Tots hem jugat algun cop a endevinar un personatge fent preguntes que es contesten solament amb un SI o un NO. El món binari no té més que aquests dos símbols. I amb aquestes respostes, en el joc, arribem molt enfora... fins a endevinar exactament el nom de la persona.

L'ORDENADOR és un individu del món binari. Té un cervell de silici en el que cada cèl.lula pot indicar un SI o un NO, i res més. La seva unitat d'informació és la simple resposta d'un SI o un NO, i li deim un BIT. Un BIT és un SI o un NO o qualsevol altre concepte del món binari: SI = OBERT - NO = TANCAT; SI = 1 - NO = 0; SI = VERITAT - NO = FALS; SI = LLUM ENCESA - NO = LLUM APAGADA, etc.

Podríem dir que l'ordenador té un llenguatge amb dues lletres: el 0 i 1 (zero i u). Amb aquestes dues lletres pot fer paraules, que en els ordenadors personals que ens estan invadint la vida, són tires de vuit lletres. Una paraula d'ordenador, que es diu un BYTE és la informació de vuit BITS: vuit vegades 0 o 1.

UN PETIT PASSATEMPS BINARI:
Compta de 0 a 10 en binari seguint aquesta seqüència:

0000 0000 = 0
0000 0001 = 1
0000 0010 = 2
= 3
= 4
= 5
.....
0000 1010 = 10

* el zero s'indica amb 0 per distingir-lo de la lletra O.
* posem vuit zeros per fer una paraula de computador.
* amb una paraula podríem comptar fins a 255. Per dir números més grossos hauríem de fer servir varies paraules de computador.

L'ORDENADOR, a diferència d'una calculadora pot treballar amb números i amb lletres, però sempre traduïdes al món binari, a zeros i uns. Haurà de saber si una cadena de bits és un número o una lletra. La paraula 0100 0101 serà una "A", però si fos un número seria l'equivalent de 65.

Per escriure FORTULA un ordenador necessitarà set paraules, i sabent que les lletres codificades van del 0100 0101 = A al 0101 1010 = Z, com memoritzaria FORTULA?

P = 0101 0000
O =
R =
T =
U =
L =
A = 0100 0001

No vos assusteu. No fa falta manejar sempre dades binàries. Els ordenadors mateixos s'encarreguen de fer la traducció dels nostres números i les nostres lletres al seu llenguatge.

Però hem començat per aquí perquè entenent el fet binari dels ordenadors, serà molt més senzill explicar i entendre les seves butzes, el seu funcionament i la seva programació.

Toni.

AUCELLS BALEARARS

Els aucells de presa diürns:(3)
Milanes i Agüeles;(2)

L'aligot:(51-56 cms.)no és ja una veritable àguila,encar que en té lasilueta.Aquí sols es pot veure a l'hivern i encara.Es veu gros arribant 1,40 m. d'envergadura,i indolent.Planeja a cel obert o aguaita posat a un arbre que es posi a l'abast qualque presa,molt sovint rates.El seu plomatge és de color variable,però té la coa redona, ampla i barrada de negre,cosa que el distingeix de l'espaver,l'Únic corrent a les Balears que s'hi podria cofondre.

El falcó vesper:(51-58 cms.)és bastant corrent als mesos de setembre octubre i abfil-maig.S'assembla bastant a l'aligot,peró té el cap més sortit,la coa més llarga,amb les llistes negres agrupades:una molt avall i dues casi a la base de la coa.Sovint té llistes obscures sota les ales.En aquestes èpoques,les de migració,se la pot veure en grups,sobretot als penyasegats del Noroest de Mallorca,a Cabrera i algun altre punt.Se n'han arribat a veure fins a 40 a Formentor.

Milana reial o pollera:(61 cms.) que sol planejar a 15 ó 20 mts. d'altaria a vegades per parelles,fins i tot en grups prop dels femers.La seva coa forçada,i dues taques blanques sota les ales fan casi impossible qualsevol confusió.La milana reial és una planejadora típica,amb molt bones qualitats per això. Inspecciona el seu territori lenta, atentament,maniobrant, hàbilment amb la coa.No és gaire exigent amb el menjar.Si bé és capaç de capturar conills petits,perdius joves o polls no menysprea carnatges,animals malalts,reptils i insectes. Encara la podem veure a Mallorca i a Menorca. Jo, fa un any vaig tenir l'oportunitat de trobar un niero amb la milana i dos o, tres polls a un pi que estava per la part de Capicorp.

Joan Miralles i Picornell.

SOLUCIONS DELS "PASSATEMPS BINARIS" (veure "Racó d'informàtica")

0000	0000	=	0
0000	0001	=	1
0000	0010	=	2
0000	0011	=	3
0000	0100	=	4
0000	0101	=	5
0000	0110	=	6
0000	0111	=	7
0000	1000	=	8
0000	1001	=	9
0000	1010	=	10

P	=	0101	0000
O	=	0100	1111
R	=	0101	0010
T	=	0101	0100
U	=	0101	0101
L	=	0100	1100
A	=	0100	0001

LA NOSTRA SENYERA

A quatre de fresques dic que se senyera de ses quatre barres és tant nostra com pugui ser des catalans, aquesta afirmació no es gratuïta, i perquè no se me pugui dir catalanista, ara exposaré s'ús i sa història que ha tengut aquesta senyera dins sa nostra illa.

L'any 1229 el Rei Jaume de ARAGÓ, conegut com el conqueridor, va desembarcar a Santa Ponsa, es seu Penó, ja que en aquell temps no es deia senyera, era s'ara anomenada catalana, idè bé aquest senyor conquerí s'illa, la qual va integrà dins es seu Regne, el Regne d'Aragó, per tal motiu, sa senyera era sa mateixa, es a dir ses quatre barres.

Aquesta senyera segons una tradició, va nèixer quan ferit es comte de Barcelona, encara no existia el Regne d'Aragó, nomenat Guifré es Pilós, a sa guerra Franco-catalana, contra ells normands (anys 878-897), Lluís el Pietós, rei des francs, mullà es dits dins la seva ferida, i dibuixà dins fons groc de s'escut de Guifré es quatre pals vermells de sa nostra senyera. Així va nèixer.

El rei d'Aragó es va fer seva aquesta senyera i així ho va dir En Jaume II, al seu fill Alfons, quan, l'any 1312 partí cap a l'illa de Sardenya "Fill jo us do la bandera nostra, antiga del Principat de Catalunya". Aquest mateix any i a petició des jurats de la ciutat i regne de Mallorca, es rei Sanç, donava a aquest una senyera privada, anomenada al penó reial, ses quatre barres, hi posaren un castell amb fons morat, però aquesta bandera no consta en cap monument que fou emprada per ses altres illes.

Contrariament a sa manca de documentació que tenim sobre s'ús de sa bandera de Sanç, és quantiosa s'informació que poden treure a rotllà sobre s'ús de sa senyera de les quatre barres: els reis de la Casa de Mallorca, després des document de 1.312, no alteraren es penó reial tradicional, i fou aquest mateix es que Jaume III, darrer rei de Mallorca, arborà a sa batalla de Llucmajor on hi troba sa mort i fou també aquest es que es paguesos durant els alçaments de sa part forana, al segle XVè, contra s'oligarquia ciutadana.

Un cop desapareguda sa monarquia catalano-aragonesa, es seu penó representatiu continuà essent es nostre símbol nacional: ses quatre barres s'esculpeixen en pedra a molts d'indrets de sa nostra illa, i avui en dia a molts d'escuts de cases senyoriais damunt sa porta s'hi pot contemplar, amb s'escut familiar, ses quatre barres esculpides.

Sa bandera és va continuar usant durant es regnats de Felip IV, Carles II i Carles III. Al segle passat i amb motiu de sa proclamació de sa primera República, va hissar-se als balcons de Cort.

Sa reivindicació de sa senyera que donà al Rei Sanç a nes prohoms de Ciutat, data de l'any 1.906.

Amb això no vol dir que no sigui aquesta sa nostra bandera, així com ara a sa nostra futura comunitat autònoma de ses Balears. Però tot això no lleva que tengam tan de dret com es altres pobles que conformaren l'antic regna d'Aragó, més poderós que es de Castella, i sa prova va esser que arribà a dominar Sa Mediterrània, i que el gran almirall Roger de Llúria, digué "NI UN PEIX NADARA EN TES ONES SI NO DU LA MARCA DE LES QUATRE BARRES D'ARAGÓ".

Per la qual cosa no renunciem a sa nostra història i emprant amb dues senyeres una per ser històrica i l'altra pel seu significat al futur del recobrament de sa nostra identitat com a poble.

ZODIAC

VERGE: La fortalesa del teu cor te permetrà trobar l'estimat que tu tant ansies. Alerta amb l'alcohol.

TAURE: Al llarg d'aquest mes i gràcies a la influència del planeta regent tendràs molta bona sort. Triunfaràs en tots els aspectes.

LLEÓ: Aquest mes serà molt bo. Els estudis t'aniran de lo millor, però no te confïis massa.

DOS NINS: El teu orgull personal i el poc autodomini te duran a l'enfrontament entre els teus amics. Alerta domina't!

LLIURE: Serà un mes molt agitat per tu, procura posar les coses amb orde. Es un bon mes per Començar una aventura amorosa.

PEIXOS: Tendràs la impressió que tot te va malement, no te preocupis pot anar pitjor. Conserva el teu encant personal.

ASTROLOGUS PORTALENCIS

SAGITARI: Durant aquest mes acumularàs molts de doblers, procura estoviar-los. Tendràs un idil.li passatger. Confia i seràs confiat.

AQUARI: Tendràs alguna dificultat a l'hora de concentrar-te i seràs empresonada per la vagueria. Tendràs molt de mal de cap.

ESCORPI: Els instints més primaris poden dominar totes les àrees de la teva vida. No fumis tant, te perjudica la teva salut.

CANCER: Els llaços s'han romput, no temis trobaràs. Cuida el teu físic. Durant aquest mes tendràs molta iniciativa pròpia, això és bo.

ARIES : No te confïis, tu fe feina i arribaràs amunt. Has de tenir més autosuperació en totes les coses.

CAPRICORN: Te veuràs a dins un embolic sentimental, procura sortir lo més aviat possible, poc ésser perillós.

HISTORIA DE MALLORCA

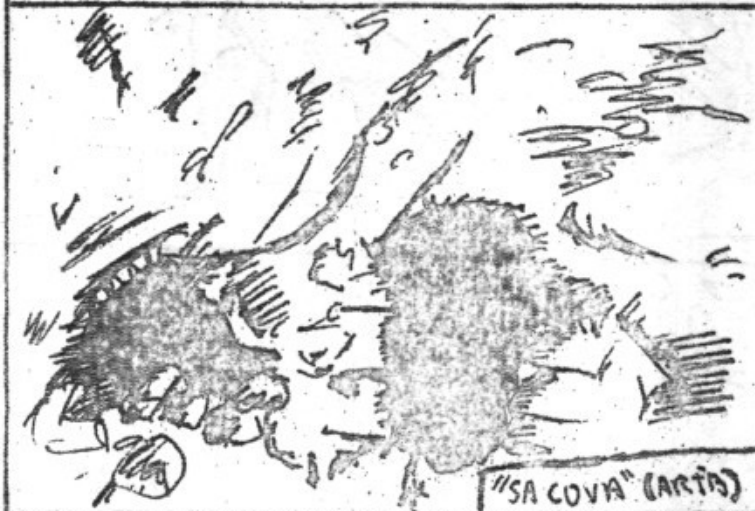
MALLORCA, AL PRINCIPÍ, ERA UN LLOC SOLITARI I SALVATGE ON L'HOMME ENCARA NO S'HI HAVIA ESTABLERIT...

DESPRES, DEL 4.000 AL 2.000 ANYS DE CRIST, APAREIX L'HOMME.

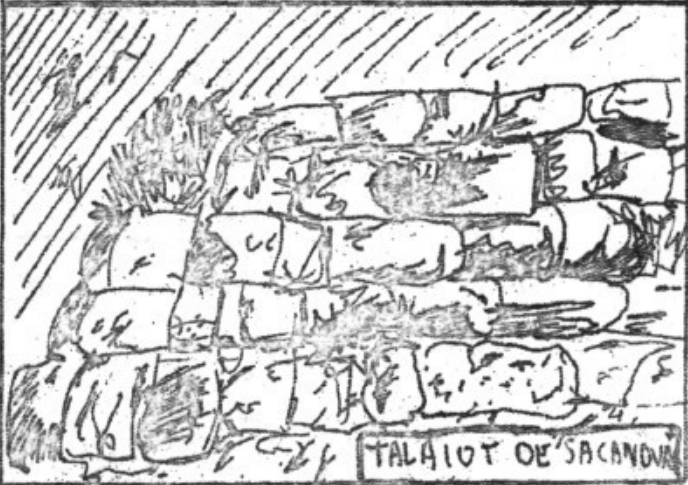

DEL 2.000 AL 1.800 ANYS DE J.C. S'INICIA LA "CULTURA DE LES COVES"

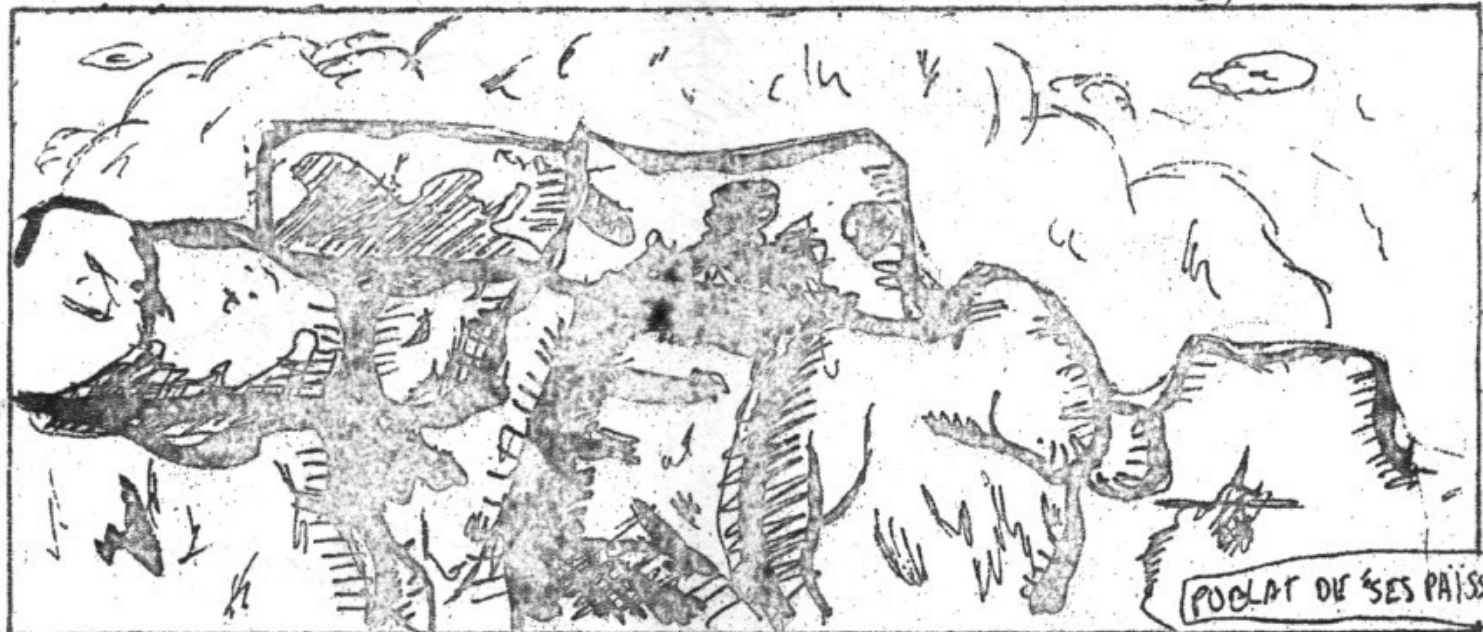

"SA COVA" (ARTS)

CAP AL FINAL DEL "PRE-TOLUOTIC" APAREIXEN LES CAMERES NAVETIFORMES, LES PRIMERES CONSTRUCCIONS CICLOPIQUES QUE JA PASSARIA EL TALAIOTIC.

TALAIOT DE "SACANDRA"

POBLAT DE SES PISSES

A black and white photograph of a large, dark, textured rock formation, possibly a cave entrance or a large rock face. The rock has a rough, uneven surface with many cracks and crevices. A small, light-colored, rectangular object, possibly a sign or a piece of paper, is attached to the lower right side of the rock. The background is dark and indistinct.

ESTATUA AL FONER (L'HOME DES REI)

A black and white photograph of a small, dark, irregularly shaped object, possibly a piece of wood or stone, resting on a light-colored, textured surface. The object has a rough, weathered appearance with some internal structure visible.

ESTATUO DEL MUJER D'ARCA

GUIA MUSICAL

IV-- MANIFESTACIONS PERIÒDIQUES

GMM--6

Avui tractam tot el referent a les activitats musicals del nostre àmbit que tenen una continuïtat temporal: concerts, trobades, cursets, concursos...

Com en els apartats precedents més envant vos oferirem una fitxa completa de cada activitat en concret indicant llurs característiques particulars.

Esperam les vostres aportacions pel que poguem augmentar o corregir. Gràcies.

A) Audicions i concerts

Audicions de "La Caixa a les escoles"
Audicions de "Sa Nostra"
Cicle de concerts per a joves
Concert barroc (setmanal a Son Marroig)
Concerts culturals (Federació de corals/ Consell Insular)
Concert de fi de curs (Conservatori)
Concert de la vall del Silenci (Coral L'Alba. Son Roca)
Concert de Pasqua (Coral Universitària. Església de la S^{na}. Trinitat)
Concert de Setmana Santa (Capella mallorquina)
Concert del Torrent de Pareis
Festival Chopin (Valldemossa)
Festival de Pollença (agost)
"Mogollón Rockero"
Mostra lírica
Selva Rock
Serenates d'estiu (agost/setembre Claustre de Sant Francesc)
Setmana de música de Felanitx
Setmana dels orgues històrics
Setmana d'òpera
Setmana Internacional d'orgue (febrer. Esgl. de Santa Eulària)

B) Manifestacions populars

Aguiles (Pollença. El Corpus)
Cavallets (Artà. Sant Antoni dels albercoss)
Cavallets (Felanitx. Santa Margalida i Sant Agustí)
Cavallets (Pollença. Sant Sebastià)
Cossiers (Algaida. Sant Honorat i Sant Jaume)
Cossiers (Manacor. Fira de maig, darrer cap de setmana)
Cossiers (Montuïri. Sant Bartomeu)
Cossiers (Pollença. Mare de Déu dels Angels)
Es Salers (Son Macià, Manacor. Primer diumenge després de Pasqua)

Sa Sibil·la (24 de desembre. Diferents i nombrosos llocs)
Sant Joan Pelós (Felanitx, 24 de juny) (?)
Revetles (el vespre abans de la festivitat del patró a molts de pobles. Especialment per Sant Antoni)

C) Trobades

Els cors de Mallorca canten Nadal (desembre)
Encontre de compositors
Jornades pastorals de música
Trobada de corals (itinerant)
Trobada de corals infantils (desembre i maig. Itinerant)

D) Concursos

Concurs de villancets del Port de Manacor (desembre)
Concurs internacional de guitarra "Andrés Segovia"
Concurs internacional "Chopin"

E) Cursets

Caps de setmana cantant
Cursos de música coral i pedagogia musical
Cursos internacionals de direcció i tècnica vocal
Escola d'estiu

Biel.--

Toni Pascual.--

GLOSES

GLOSES_FETES_PER_TONI SALVA (aliàs Calet).

Pregunta:

A veure si endivinareu
això lo que puguí ésser:
ho compren sense voler
i so mengen sense sabreu.

Resposta:

Això és un vell costum
que és més antic que es pastar
lo que ara cap d'explicar
son es corcs que té es llegum

Pregunta:

Vaja si sereu capaços
tal casta endevinar
quin arbre en el món hi ha
que fa fruit de dues castes
i tot és bo de menjar.

Resposta:

Si un no té un bon pols
equivocar-se s'exposa:
s'albercoquer fa tal casta
albercocs de pinyol dolç

Pregunta:

Una persona beguda
això endevinarà
planta bona de menjar
palada i sense parlar
i se menja cuita i crua.

Resposta:

No fassis de ferestol
que en això tothom sap,
lo que se menja pelat
és tronxo i lo altre col.

Pregunta:

Se passetja en sa nit,
va per terra i boteja,
animal que molt brevetja
cantant sempre diu ric ric.

Resposta:

Si voleu sobre la fi,
d'aquest animal que nom
en mallorquí diu tothom,
que això s'anomena un gri.

Pregunta:

Foràs bona garambola
si això saps endevinar,
qual és s'animal que hi ha
que te mametes i vola.

Resposta:

De dia està colgada
de nit se va pessetjant.
S'animal que estic parlant
se diu sa rata pinyada.

Seben per experiència,
ho podem dir clar i fort,
tots arribam a la mort
això mos ve per herència.
La divina providència
mos envià aquesta sort,
i tots tenim el conhort
de prendre-ho en paciència.

Sebe

Si en el món morissen pobres
i se salvassen els rics,
n'hi hauria de cruixits
diguent jo pac i tu cobres,
i farien falta robes
per fabricar bons vestits,
no viurien mai units
això ho sabem de sobre.

La Divina Providència
en això ho va fer bé
perquè tant mor en primer.
Ni ric ni pobre no té
en aquest punt preferència.
No hi val es plorar clemència
tothom passa pel tinter.
Hi ha esquerres i dretes
el món tot és un bugat
tothom juga en falsedat
perque es déu més adorat
és el déu de ses pessetes.

El Cristo Crucificat
mos va dir que tornaria
i Ell tot sol redimiria,
a tota sahumanitat.
Però tant sa torbat
que ningú amb ell confia.

El Bon Jesús de per riure
si tornava de dever,
encara que no pot ésser,
crec que tendriem bon viure
ho dic hi ho puc escriure.
No crec equivocar me,
això és el meu parer
perque ja duc cop de lliure.

S'abandon de la terra
és lo que a Mallorca veim,
mos ha de dur i no ho creim
a sa fam i a sa guerra.
Tant si és dret com esquerra
ningú sabem lo que feim,
ni molt manco lo que deim
i així i forçam sa guiteria.

Recopilat per MIQUÈL ROMAGUERA i
Canyelles.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

LA LLENGUA de cada dia.

Sobre llengua i política.

Amb un tres i no res tindrem un nou consistori a l'Ajuntament de Marratxí. Els vots democràtics decidiran qui farà i desfarà a les nostres viles a partir del proper 8 de maig.

L'espai d'aquest full està destinat a la llengua que feim servir a la nostra comunitat, és a dir, el català que es parla a Mallorca o si voleu, el mallorquí.

La llengua i la política han anat sempre juntes. Avui en dia, a les Illes, aquesta relació és un brau cavall de batalla què, des de fa ben poc, té un text constitucional que diu que la llengua catalana és també llengua oficial de les Illes Balears.

Però això no és una realitat; just és un text escrit que està a anys llum dels fets. Perquè es faci efectiu són necessàries postures fermes i decidides. És aquí on els ajuntaments tenen a les seves mans els trumfos de les cartes que faran factible el que diu l'Estatut.

Seria erroni i ingebu a la vegada, pensar que com que la majoria de marratxiners parlen mallorquí existeix una normalitat lingüística a la nostra comunitat. Els fets ocorreguts a l'Escola Costa i Llobera de Pòrtol i Sa Cabaneta són un bon exemple de la anormalitat lingüística que pateix una comunitat. Tot i que la llengua que fa servir -el mallorquí- és gairebé absolutament majoritària, es veu despelçada tot en favor d'una minoria castellana o castellanitzant.

Els ajuntaments han de donar o posar a l'abast de la gent les eines necessàries perquè el català adquireixi aquesta oficialitat que proclama l'Estatut. Això no es produirà si no es segueix un programa lingüístic municipal coherent elaborat amb un escrupulós rigor científic per gent capacitada. S'ha de deixar de banda l'acció purament intuïtiva dels regidors en favor del treball seriós dels especialistes. És fa necessari la implantació de l'assessor lingüístic en qualitat de funcionari que serà l'encarregat, entre altres coses, de normalitzar els impressos de la burocràcia municipal, ajudar als demés funcionaris en la utilització del català impartint-los, si es necessari, classes i, molt important se n'ocuparà del servei de consulta per a qualsevol marratxiner.

D'altra banda la retolació dels carrers i les senyalitzacions s'han de fer en la nostra llengua i la revisió dels seus noms s'ha de realitzar en base a una proposta coherent i rigorosa.

L'ajuntament ha de promoure qualsevol tipus d'activitat cultural que ajudi a la normalització lingüística del nostre municipi.

Enumerar aquí d'una manera programàtica tots els punts d'incidència municipal dins el camp de la normalització lingüística seria llarg. Toca ara als partits polítics dir la seva i fer la seva una vegada dins l'ajuntament. He sabut que en aquest número de Pòtula surt l'opinió de cada partit quant a aquest tema.

Per acabar vull fer meves unes paraules escrites ara fa 82 anys però ben vigents avui en dia, pel més abrandat lluitador de la nostra llengua: Antoni Me Alcover. (1).

"La seva vida /referint-se a la llengua catalana/. per tort que venga a-n els contraris, està assegurada y ben assegurada; el camp es seu; la victòria es seva.

Sí; tot el mal, tots els cops, totes les ferides que li han fetes, desapareixeran, se posarà bona de tot, xalesta y sana com un gra d'ay,

(segueix)

si, com a bon fills, li tenim l'esment que li devem, si nos ne cuidam segons ella s'ho mereix, si li aplicam els remeys que pertocquen, que tots estan a la nostra ma".

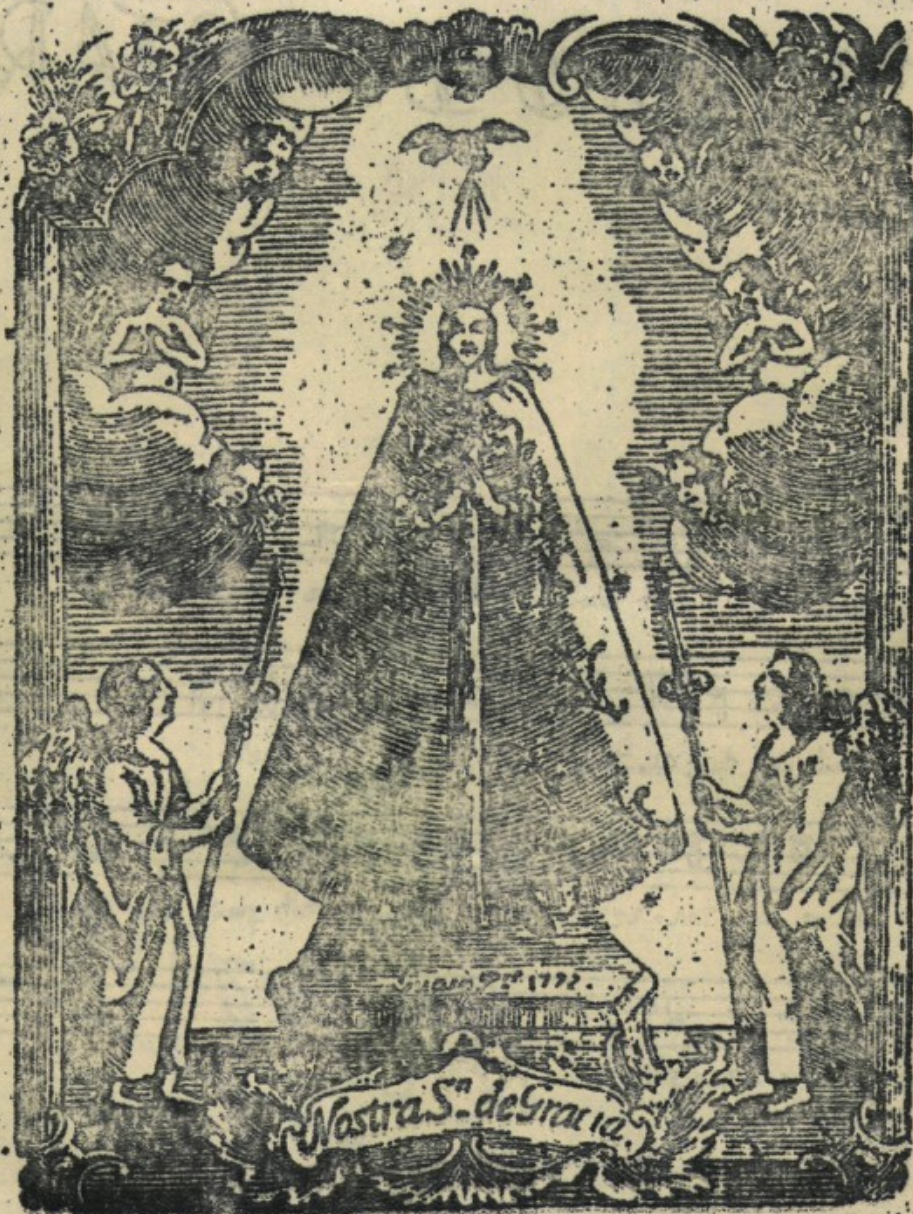
(1). Lletre de convit que a tots els amichs d'aquesta llengua envia Mossèn Antoni Me Alcover (Palma, 1.901).

He extret aquest fragment de Per la llengua d'Antoni Me Alcover. Acura de Josep Massot i Muntaner. Editat per la Secció de Filologia Catalana. Universita de Palma i Publicacions de l'Abadia de Montserrat. 1.983. 167 pp.

Ramon D. Villalonga. Pòrtol. Pasque.

<p>Papereria FERRÀ C/. José Antonio s/n</p>	<p>Papereria COMÍN Regals C/ Escola PORTOL</p>
<p>Xarcuteria CA'N BERNADÍ Carrer Jaume I SA CABANETA</p>	<p>Reportatges GUILLEM JOAN MAS SA CABANETA</p>
<p>Cafè Ca'n Carríó Carrer Oleza SA CABANETA</p>	<p>Quart Creixent Carrer de Rubí CIUTAT</p>
<p>CAFÈ NOU Carrer Oleza SA CABANETA</p>	<p>Llegiu! PORTULA</p>

GOIJS Á LA PORTENTOSA Y ADMIRABLE FIGURA DE NOSTRA SEÑORA DE GRACIA

QUE SE VENERA EN EL PUIG DE RANDA DE LA VILA DE LLUCHMAJOR.

Puis en gracia y en amor
sou la Verja asseñalada:
siau la nostra advocada,
devota de Lluchmajor.

De gracia vos va cumplir
la divina Trinidad
cuand el Arcangel sigrad
Gracia plena vos va dir;
Digna axi de tot loor
vos vereu la mes honrada:
siau la nostra advocada, &c.

De més gracia y hermosura
vos dotà lo Pare Etern
cuand en el mitj del iveru
veu al seu Fill ab ternura;
Que parireu sens dolor,
quedand verja immaculada:
siau la nostra advocada, &c.

Gracia fone molt excellent
veurer tres agos postrads,
molt rendids y humillads,

vinguds desde el Orient;
Donandvos dons de valor,
prenda de una se inflamada:
siau la nostra advocada, &c.

Gracias á los devots feis
visitand vostra capella,
perque certament en ella
par tots mals troben remeis;
Si eus ho demanan de cor
vostros amor se apiada:
siau la nostra advocada, &c.

Una gracia singular
concedireu lliberal,
cuand esend desde un peñal,
sens dañy se varen trobar
Dos missions, que ab amor
guardà vostra ma sagrada:
siau la nostra advocada, &c.

Gracia per vostra clemencia
rebé en una rogativa,
cuand Lluchmajor ab se viva

curà de la pestilencia;
Anand la Vila ajuntada
á Gracia per tal favor:
siau la nostra advocada, &c.

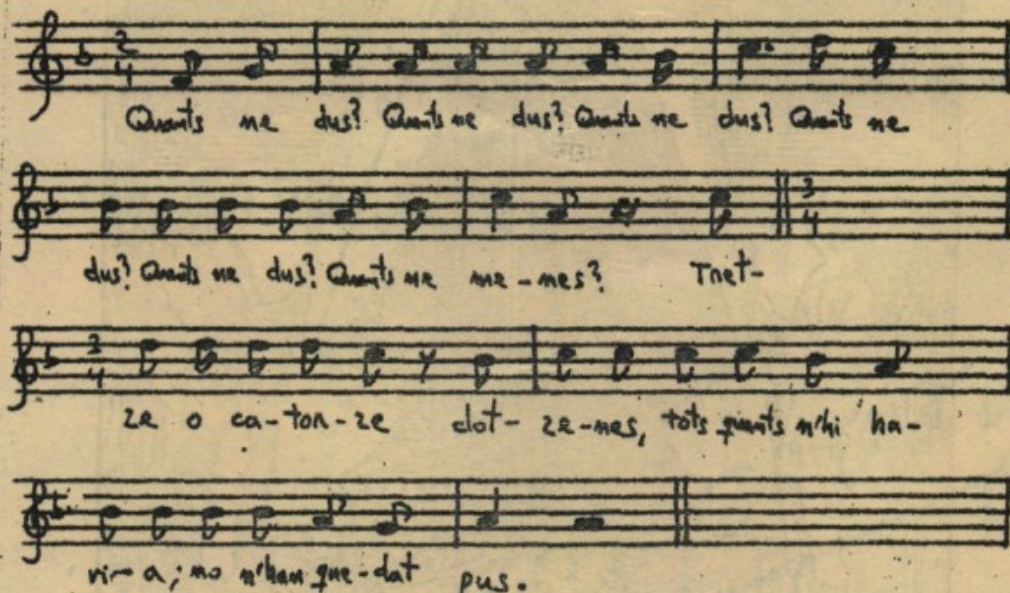
Una altra gracia y finas
alcansaren agraida,
cuand aguardavan molt triste
la pluja, y fone ab prestesa;
Fan cada any per ese honor
la processó dedicada:
siau la nostra advocada, &c.

Gracia y salut entera
concediu á la casada,
y donzella recatada,
també cualsevol portera
Prest se troba deslliurada,
invocandvos ab fervor:
siau la nostra advocada, &c.

Agraida, Reina sagrada,
vos veneram ab amor:
siau la nostra advocada, &c.

CANÇONS DE VOTAR

L'any 1911 Josep Massot i Planes va recollir aquesta tonada a Manacor, per boca de Maria Massanet. Supòs que ara és el moment adequat de tornar-la treure per enmig.

Apart de la lletra que acompanya la cançó n'hi ha d'altres que reflexen la situació del poble mallorquí davant unes eleccions, entre elles les que inclou el Pare Ginard en el seu Cançoner (1), de les quals en don dues mostres:

Dóna'm es vot a mi, Pere,
 es vot i es batle et faré.
 Es vot, i em volien fer
 cosa poca, i ja ho era.

En parlar d'anar a votar,
 tot és farina i blat,
 i, llavò, quan han votat
 i volen manllevar blat,
 sols no els ho volen deixar.

Si en voleu sentir una altra versió cantada, podeu escoltar l'apartat "cançons de picat" interpretat a mitges per Maria del Mar Bonet i Biel Majoral en el disc "Cançons de Festa"(2).

Biel.--

1) Concretament a l'apartat "Política" (tom III, p.421)

2) Enregistrat l'any 1976 per Ariola-Eurodisc.

NOTES HISTÒRIQUES DE L'ESGLÉSIA DE PÒRTOL

II-- SE VOL EDIFICAR UNA ESGLÉSIA

Els portolans, per a cumplir els deures religiosos, anaven a Sant Marçal que era sa pròpia parròquia. Un grup anava a Santa Maria del Camí, ja que també anaven a plaça per a comprar queviurès. Altres acudien a la capella de la possessió "Puntiró" on els diumenges i festes baixava de Santa Eugènia un capellà a celebrar missa. I fins i tot n'hi havia que anaven a Son Pelat.

Els vells conten que encara que fos dificultós tots complien a no ser els vells vells o els malalts.

Aviat se pensà en construir una església. Erà l'any 1875.

L'honor Marçal Serra i Serra "Fidever" era propietari d'una peça de terra creuada pel camí de "N'Oleza", en el lloc anomenat "Pou" del barri de Pòrtol, desitjà construir un edifici. Aquest edifici era l'església. A l'arxiu parroquial, diu Bartomeu Guasp, vicari de Pòrtol, es conserva el plànol de la façana, vista de la part de migjorn, traçat per l'arquitecte Bartomeu Ferrà i que diu aquestes paraules: "Fachada del edificio que D. Marcial Serra y Serra desea construir en terreno de su propiedad lindante con camino público".

Ni a l'arxiu d'aquesta parròquia ni al del Bisbat es troba còpia del document de col·locació de la "primera pedra". La gent vella que hi havia l'any 1925, quan era vicari Mn. Guasp, diu que guardaven una confusa recordança inno saben donar cap detall precís. Una cosa sí era recordada: Mn. Cristòfol Llopart, aleshores rector de Sant Marçal, no veia amb bons ulls la construcció de la nova església i no va assistir a la festa. Era Papa Pius IX i Bisbe de Mallorca Mateu Jaume i Garau.

El terror triat havia estat una pedrera i el clot es trobava ple d'escombraries. Fou necessari buidar-lo per assentar bé els fonaments. Aquesta feina, segons assegurava Madò Antonina-Aina Canyelles, nora de Mestre Marçal Serra i Serra, la feren els darrers dies de carnaval de l'any 1875. La data precisa roman per a noltros dins la fosca.

La persona que més feu per a l'església vella - que ja no existeix i que estava on ara és la plaça de l'església - fou el canonge de la Seu Mn. Gaspar Vidal, "el capellà castrense" com l'anomenava la gent vella.

Resum i notes a cura de Cristòfol Tries i Serra.--

C O N T E S

Se acercaba a mí, silencioso y lastimado, en su rostro se dibujaba una tenue sonrisa, sonrisa de esperanza, la esperanza de que yo lo aceptase. Nadie antes había podido soportarle, soportar sus cálidas palabras, su titubeante comportamiento.

Hacía poco que estaba entre nosotros, tan sólo unos días, nadie sabe de dónde había llegado.

Llegó durante la noche, cuando nadie pudo advertirlo, como golondrina herida que cae pidiendo ayuda.

Al principio algunos pocos lo aceptaron, pareció agradable, e intentó refugiarse en nosotros. De su blanca tez manaba algo que nos transformaba y nos hacía sentir mejor. Su voz, como un cándido susurro penetraba en todos nosotros.

Su estancia empezó a ser incómoda para algunos, poco a poco, cada vez más. Al final nadie pudo, nadie pudo soportarlo, tenerlo con nosotros requería esfuerzo, sacrificio y nadie estaba preparado para ello.

Fue siendo rechazado, olvidadas sus palabras y apartado por todos.

Su voz era ya entrecortada, y el balbuceante sonido que producía el movimiento de sus labios, cortados por el frío eran ya ignorados por quienes en un principio sintieron curiosidad por oírle.

Quedó triste, desamparado, su rostro no era más que la gélida imagen de un ser despreciado. Sus ojos aparecían enrojecidos, sangraban, sus lágrimas recorrían su pálido gesto de desolación.

Y seguía acercándose..., temiendo que yo también lo rechazase. Se paró ante mí y esperó.

Sus ojos se mostraban ante mí, rasgados por el dolor, de su imagen emanaba un sentimiento de suplica y necesidad, la necesidad de que yo lo aceptase.

Sus lágrimas inundaban las secuelas de su amargo y asmático rostro.

Sentí pena de él. Quise adular sus sentimientos, pero no podía... no pude llenar de seudas e hipócritas palabras de consuelo su ávida necesidad, no..., no pude hacerlo..., tampoco pude cobijarle en mí. No podía acogerlo, no podía resistir su existencia en mi vida.

Su cuerpo, tembloroso y necesitado se iba poco a poco alejando, iba desapareciendo en la lejanía, entre las áridas sernas del lugar. El halo de su ida sólo era acompañado por la caída de la almendrada tarde, hasta desaparecer con ella.

Nadie supo más de él, nadie supo porqué había venido allí.

Nunca supe quién era.

Nadie le preguntó su nombre.

Creo...creo que Cristo le llamó amor...

Juan Molinero Rodríguez. 20 anys.

LLIBRERIA

QUART CREIXENT

C/ Carrer de Rubí

CIUTAT.

LLEBRERIA

JOVELLANOS

C/ Carrer Jovellanos

CIUTAT

LIEGIU !

PORTULA !

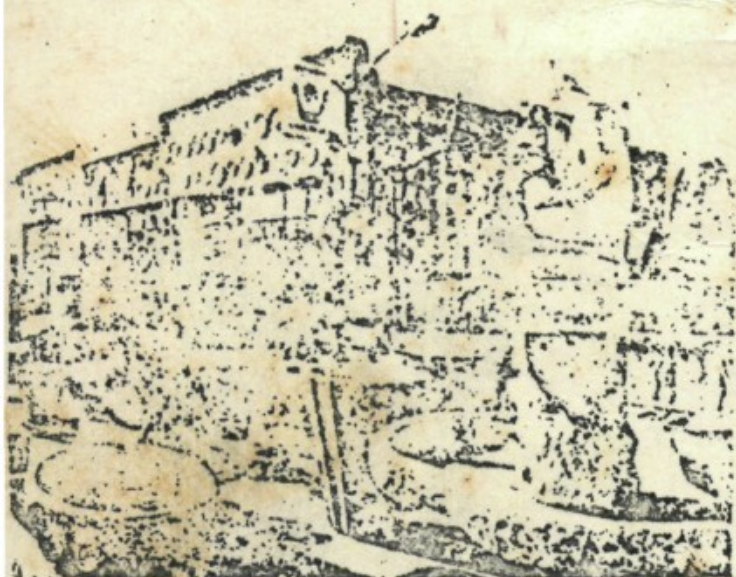
CAIXA DE PENSIONS "la Caixa"

Antoni Maura, 63

60 09 36

PONT D'INCA

Guillem
Widal

MATERIALS I
CERÀMIQUES

/ Prínceps d'Espanya, 5-T: 60 21 32
S FIGUERAL MARRATXI

C/ Jaume I s/n
Tf: 60 24 76
SA CABANETA
(Per carretera
de Sineu, Km 8)

LLEGIU

pòrtula

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

TAMBE A PORTOL I SA CABANETA...